దస్తగిరి చెట్టు

వేంపల్లె షరీఫ్

''ఎండ. నేల పెనమై కాగుతాంది. ఇంటి ముందు కీలు రోడ్డు అద్దమై మెరుచ్చాంది. వేడి గాలి దావలో పోయేవాళ్ల మొకానికి ఈడ్చి ఈడ్చికొడతాంది. తప్పించుకోలేని మనుషులు వగరిచ్చా నడుచ్చాండారు. అంతవరకు వాకిట్లో కొంగమాదిరి ఒంటికాలి మీద నిలబడుకోనున్న నేను ఏదో గుర్తొచ్చినోని మాదిరి ఇంట్లోకి నడిసినాను. నేరుగా పొయ్యికాడున్న అమ్మీ దగ్గరికెళ్లి..

'అమ్మీ! నానీమా వాళ్ల ఊరు వెళతానే....'' అన్నా దీనెంగా అప్పటికి ఆ మాదిరి అడగటం పదోసారి.

పొయ్యిమీద నూకలన్నం దించి పైటతో మొఖమ్మీద చెమట తుడుచుకుంటాండే అమ్మి ఆ మాటలకి నన్ను తినేసేలా చూశా '' నీకెన్ని తూర్లు చెప్పాలా అని.''

ఆ సూపుకు నాకు ఏడుపు తన్నుకొచ్చేసింది. ఏడచ్చా కూచున్నాను.

నాకు మా అమ్మమ్మవోళ్ల వూర౦టే చాలా ఇట్టం. ఇస్కూల్లో సెలవలిచ్చి అబ్బుటికే పద్దైద్దినాలైపాయ. దినాలు గడస్తావుంటే నాలో మా అమ్మమ్మ వోళ్ల వూరికి పోవాల్లనే ఆశ పెరిగిపోతాఉండె. ఆ బాద కాల్చేస్తా ఉండె. సెలవలైపోయాక మల్లా పోను కుదిరేపనేనా?

కానీ మా అమ్మీ పంపడం లేదు. పైగా పిల్లోడని కూడా సూడకుండా సెప్పినమాట వినకుంటే

కళ్లల్లో పచ్చికారం పెట్టి దండిచ్చాది. తలుపులువేసి కొడతాది. అమ్మీ సూపుకు అవన్నీగుర్తొచ్చి బరించ లేక కండ్లనిండా నీండ్లు పెట్టేసినా. అమ్మీ కరిగిపోతుందనుకుండాను గానీ ఆమె మరింత కోపంగా మారిపాయ.

" ఎండ ఎక్కువగాందే పొలం కాడికి అన్నం ఎత్తుకుపోవడం చూడు ముందు.."అనె సీరెస్‌గా.

మాపొలం శానాదూరం. ఊరిడ్సి ఊరుకు పోతున్నట్టుంటాది. ముందే యెండలు. ఎండపొద్దున నడుసుకుంటా పోయి నాయనకు అన్నం ఇచ్చి రావల్లంటే మాటలు గాదు. మధ్యాహ్నం టైంలో నరమానెవడు ఎవ్వడూ ఆ దారిన తిరగడు. బిక్కుబిక్కుమంటా నేనొక్కడ్నే ఆ దారిన నడుచుకుంటా బోవల్ల. కాళ్లకు సెప్పులా వుండవు. ఒగటికి రెండు సార్లు ఇంటిలో ఇప్పించినారు గానీ అవి నా సేతుల్లో శాన్నాళ్లు నిలవకుండాబాయ.

ఇదిట్టావుంటే ఎనకేటు ముందేటు అని మల్లా అన్నం గ్యారీ దాదేపునా కేజిన్నర్రుంటాది. అంతదూరం దాన్ని బట్టుకొనెల్లేసరికి నా అరసేతులు ఎర్రగా అయిపోతాయి. బుజంమీద పెట్టుకుందామా అంటే యేడి యేడి అన్నమైపాయ. అందుకే ఆ చేయి ఈ చేయి మార్సు కుంటానే పొలంగాడికి జేరుకుంటాను. ఆడికి బోయేసరికి రెండు చేతుల్లో నెత్తురు తేల్తాది. మంట పుడుతాది. యింగ పొలంకాడికి ఎళ్లినకాడ్నుంచి నామీద నాయన పెత్తనం ఒగటి.

నీండ్లు అందీరా. రాళ్లు ఏరేయ్‌రా, పిచ్చిచెట్లు పెరికేయ్‌రా... అంటా నానా పనులతో పానం తీసేచ్చాడు. సాయింతరం కాళ్లు ఒగటేమేనా పెరుకుతా ఉంటాయి. వళ్లంతా పులిసి జరం కాసినట్టుంటాది. అమ్మీ యేడి నీళ్లు పెట్టి స్నేనం జేయిస్తే హాయిగా నిద్రపడుతాది.

నేను అన్నం దీసుకబోనని మొండిగేసినానన్కో నాయన సేన్లో సాయింత్రందాంక పచ్చుండి పన్జేయాల్సి వొస్తాది. అలా పన్జేసి ఆకలితో అలమటిస్తా ఇంటికొస్తే ఇంగేమైనా ఉండాదా. నన్ను బట్టుకొని మల్లా నాలుగు దన్నడూ. దన్నితే పర్వాలా. ఇంట్లో ఉండనిస్తాడా. అయినీ ఆలోసించినాక నాకు పొలం కాడికే బోడమే మంచిదనిపించినాది. మవునంగా తలొంచుకొని నిలబడుకుండాను.

కాసెబ్బుడికి అమ్మీ అన్నం గ్యారీ తెచ్చిచ్చా. దాన్ని దీసుకొని అమ్మీ వైపు దీనంగా జూస్తా పొలం కాడికి యెలబార్తి.

"ఎండ... దిక్కులు జూడకుండా బిరిక్కిన నడిసి ఎ ళ్లిపో..." ఎనకనుంచి పురమాయిస్తా అమ్మీ అన్నాది.

నేను ఎనక్కి తిరిగి జూడ్లా. అమ్మీ మాటలు వింటానే- దారిలో సుగాలోళ్ల ఎద్దులబండ్లు ఏమైనా పోతాండాయా అని ఎదురుజూస్తా పోబడ్తి. మా సేనికి అవతల సుగాళోళ్లు గుడిసెలు వేసుకొని ఉంటాండారు. సీటికీ మాటికీ ఆడ్నుంచి వోళ్లు ఊర్లోకి వచ్చాంటారు. పోతాంటారు. వాళ్లవి కాళ్లు కాదని ఇనుపరాడ్లని నాకనిపిచ్చాంటాది. శానామంది ఎడ్లబండ్ల మీద ఊర్లోకొచ్చి వెళ్తాంటారు. వాళ్లతోటి నేను 'నిమ్మకాయల రాజాసాబ్ ' కొడుకునని జెప్తే ఎవ్వరైనా నన్ను బండ్లో కూసోబెట్టుకుంటారు. ఆ మాటలు ఈ మాటలు చెప్తా.. నన్ను దీసుకబోయి సేని కాడ వొదిలేస్తారు. మా నాయన అంత పేరుబోయినాడక్కడ.

కొందురు మాతరం గబ్బునాకొడుకులు ఎవరికొడుకైతేంటని నోరు తెరిసి అడిగినా బండ్లో కూచ్చోబెట్టుకోరు. 'అంతవరకు ఎక్కుంటా అన్నా' అంటా బంగబోతే.. 'సెప్తె నీక్కాదా' అంటా కసురుకుంటారు. ఆ దినం సుగాలోళ్లబండి ఒక్కటి కూడా అవుపించలేదు.

గంటదాక నడిసి సివరికి సేనికాడికి బోతి. సేన్లో నాయన గుంటక తోలుతావుండె. నాయన్ను జూడగానే నాకు అమ్మమ్మవాళ్ల ఊరు గుర్తొచ్చి ముఖెమంతా ఓ దిక్కుకు ఎట్టుకుంటి. నాయన నన్నుజూసి యీడంతేలే కుల్లుబోతునాకొడుకు అనుకుండాడేమో ఏమి పట్టించుకోలా. నాకు బాదగలిగి ఏడుపొచ్చి నాయన జూడకుండా మల్లా ఒక సారి ఏడ్చేస్తి . నా బాద ఎవరూ పట్టించుకోడం లేదని కుల్లుకుంటా ఉంటే నాయన అయిన్ని బట్టించుకోకుండా సేన్లో పన్జేయించుకోబట్టినాడు. నేను ఆ ముఖెంతోనే కుల్లుకుంటా పన్జేస్తి. అట్నే సాయింతరం ఆయిపాయ. నాయన ముందు ఎద్దుల్ని దోలుకుంటా పోతావుంటే నేను ఎనకాల్నే నడుసుకుంటా ఇల్లు జేరుకుంటి.

ఎళ్లేబ్బుడు నడిసి, వచ్చేబ్బుడు నడిసి నాకు కాళ్లు పట్టిపాయ. పానం అల్తపడితే అమ్మీ బొయ్యికింద కందిపురక గబగబ దూర్సి నాకు నీండ్లు కాంచిచ్చా. నేను నీండ్లు బోసుకోని సాపతో మిద్దెక్కితి. బడుకొని ఆలోసించుకుంటాంటే ఏడుపు ఆగకుండా వస్తావుండాది.

ఇంకొద్ది దినాలు యిట్టే గడిసిపోతే సెలవలు రొన్నీ అయిపోతాయి. మళ్లీ ఇస్కూలు దెరుస్తారు. రోజూ ఇస్కూలుకు పోతా-వస్తా ఇంటికాడ పనులు జేసుకోడానికే సరిపోతాది. ఇంగ అమ్మమ్మోళ్ల ఊరికి పోవాల్లనే కోరికె మాతరం అలాగే ఉండిపోతాది.

మా స్నేయితులంతా సెలవల్లో శానా ఊర్లకు బోయినారు. కొంతమంధైతే అబ్బుడే తిరప్తి, నంద్యాల, హైదరాబాదు అన్నీ తిరిగొచ్చినారు. నేను మాతరం ఇంగా ఇక్కడే ఉండాను.

ఒగసారి మా ఎక్కాల్సారు ఒక్కొక్కరిని లేపి "వేసవి సెలవల్లో నీవెక్కడికి పోతా వుండావురా?... నువ్వెక్కడి పోతా వుండావురా...?" అని అందిరిని అడగబట్టె.

అందురూ ఎవరికి దోసిన పేర్లు వారు జెప్తే వుంటే నాకేం జెప్పాలో అర్తంగాక "మా అమ్మమ్మ వోళ్ల వూరిగెళ్తాన్సార్" అన్నా.

"అమ్మమ్మోళ్ల వూరికెళ్తే ఏమొస్తాదిరా నీ బొంద. మల్ల ఎబ్బుడన్నా అక్కడిగెల్దువుగానీ ఇబ్బుడికి ఎక్కడికైనా ఎళ్లి ఒగ మంచి పదేశం జూసిరా " అనె ఎక్కాల్సారు నవ్వుకుంటా.

ఆ సారుగేందెల్సు అక్కడల్లా పోవాల్లంటే శానా లెక్క గావల్లని. అమ్మీ, బాబా దగ్గెర అన్ని ఉండవని. అయినా నాకు మా నానీమా అంటేనే ఇట్టం. వోళ్ల ఊరంటేనే ఇట్టం. అక్కడల్లా బోవల్లని నాగేమాతరం లేదు.

మా నానీమా వోళ్ల ఊరు బలే బాగుంటాది. బొద కొట్టం. కొట్టం ముందు అరుగు. గిలక బాయి. అందులో నుంచి నీళ్లు తోడుకునే పిల్లా, పెద్ద. ఎగువ వీధిలో మసీదు. ఏళకు అందులో నుంచి అతిదగ్గరగా వినపడే అజా. దిగువీదిలో జెండా మాను.

జెండా మాను కింద సాయింత్రమైతానే జనం పిలపిలమంటా ఉంటారు."రేయ్.. నూరాc.. కొడుకు వచ్చినాడ్రా.." అంటా అందురూ ఆభిమానెంగా ఎచ్చరిచ్చారు.

"మా అమ్మ ఎలా ఉంది... మా నాయన ఎలా ఉన్నాడు.. పంటలు ఎలా ఉండాయి. " అని అన్నీ అడిగి తెల్సుకుంటారు. పెశ్నెలతో నన్ను ఊపిరి తీసుకోకండా జేచ్చారు. ఒక్కోసారి నేను పలక్కుండా బోతాంటే నానీమా అరుచ్చాంటాది-" పెద్దోళ్లు పలకరించినప్పుడు పలకల్ల నాయన" అంటాది. ఊ గొడ్తాను. అందరికీ జవాబులిచ్చాను.

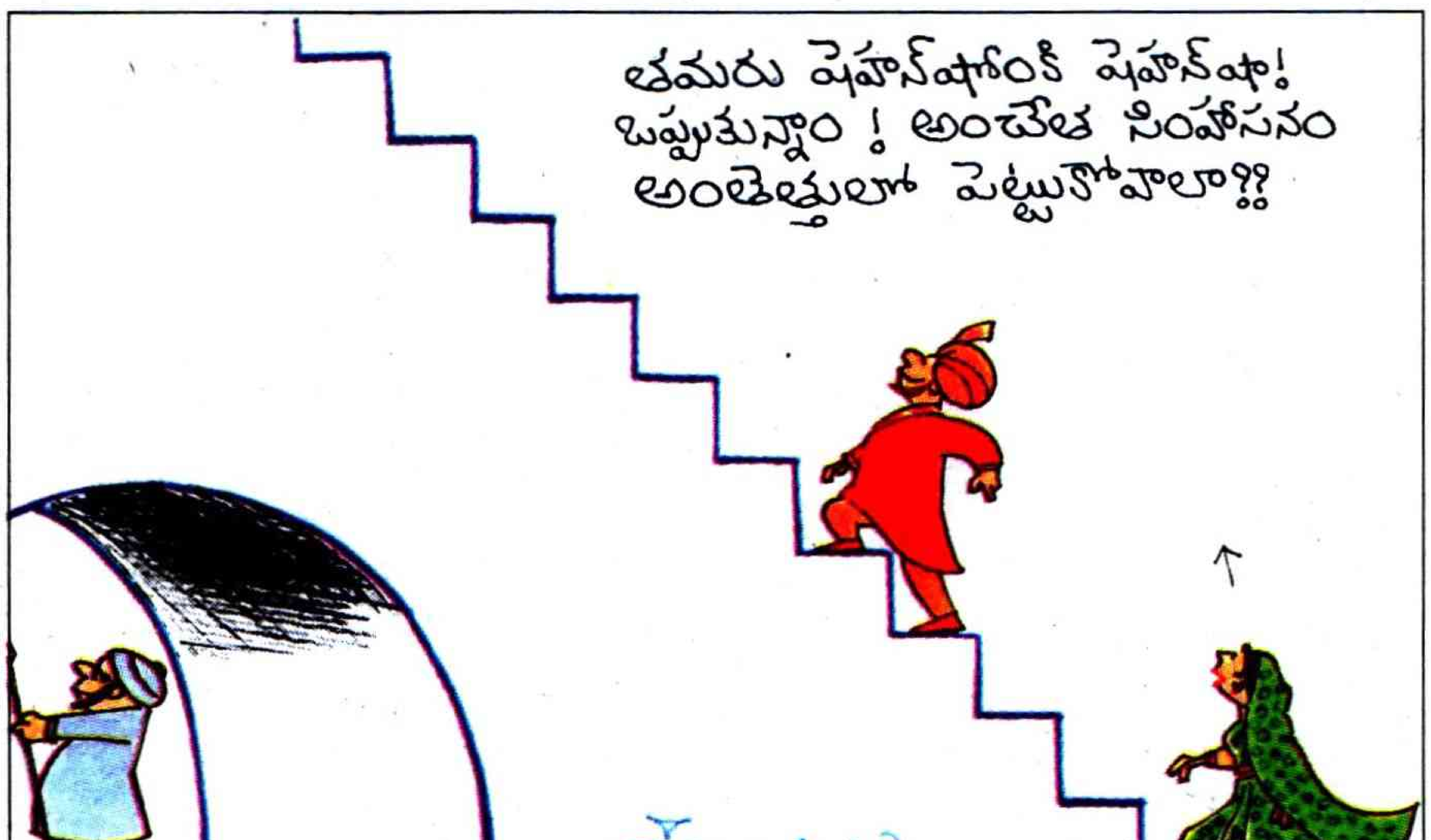

అడ్డమొస్తా ఉండాది. ఏడుస్తాండాను గానీ మాటలు రావడంలా.

యిచిత్రమేంటంటే నన్ను ఎవరూ అక్కడ రాజా సాబ్ కొడుకు అని పిలవరు. నూర్జహాన్ కొడుకనే పిలుచ్చారు.. అదీగాదంటే మా నానీమా పేరుతో రంజాన్‌బీ మనవడు అంటారు. వోళ్లందురూ అలా పిలుచ్చాంటే చెవుల్లో చెక్కిలిగిలి పెట్టినట్టుండేది నాకు.

ఆ ఊర్లో పిల్లగోల్లు శానా మంచోళ్లు. ఏటుకు స్నేహితులైబోతారు. వాళ్లతో కలసి జెండామాను కింద ఎగుల్లాడేవాణ్ణి.

జెండామాను కింద అరుగును ఎక్కడానికి ఎన్నో కట్టాలుపడేవాణ్ణి. మోసేతులు దోక్కబోయేవి.

అరుగుమీద చిన్న దీపం గూడు ఉండేది . అందులో దీపం ఎబ్బుడూ సాయింత్రాలు..సాయింత్రాలు వెలుగుతూ ఉంటాండేది. చెట్టుకింద ఉన్న అరుగుమీదికి చెప్పులతో ఎక్కకూడదని రూలు.

ఆడుండేది దస్తగిరి చెట్టు.

మొక్కుకుంటే మంచి జరుగుతుందంటా. మొక్కులు తీరతాయంటా. మొక్కుబడి ఉండేటోళ్లు దస్తగిరి పండుగకు మేళాలతో వచ్చి ఆ యాపచెట్టుకు పూలహారం కట్టి, జెండాలు కట్టేవారు. శుక్కురారం, శుక్కురారం చెట్టుకింద శానా మంది సద్దింపులిచ్చేటోళ్లు. అట్టా ఇచ్చినప్పుడు పిల్లలమందరం పిలపిలమంటా చుట్టుకొని చెక్కెరా, బెల్లం పెట్టించుకొని తినేవాళ్లం. బలే తీయంగా ఉండేది. ఉత్తప్పుడు ఆ జెండామాను కింద అరుగుపై కూచోని దెబ్బలకు రాణి- బొమ్మ ఆడుకునేటోళ్లం. అదీగాదంటే బారాకట్ట.. అదీ గాదంటే అరుగుకింద నేలమీద గోలీలాట.

చెట్టుకింద ఆడుగోడం, పరిగెత్తుతాండటం.. తమాషాగా ఉండేది. సాయింత్రాలు గుంపులు గుంపులుగా కాకులు చెట్టుపై వాలేవి. కావ్‌కావ్ మంటూ అరుచ్చాండేటివి. కాకుల్తోబాటి మేము గూడా పిల్లలమందరం కట్టగట్టుకొని అరుచ్చాంటిమి.

చెట్టు మీద కాకులు ఆ అరుపులకు ఎగిరిపోయేటివి. కొన్ని తిరిగొచ్చి మళ్లీ గూళ్లలో కూచేనేటివి. వాటిని చూసుకుంటా గోలీలాట ఎత్తిపెట్టి కాకి కతల్లోకి దిగేవాళ్లం.

అయిన్నీ గుర్తొచ్చి మల్లా కండ్లల్లో నీండ్లు నిండాయి.

ఈతూరి మాతరం ఎట్టతిరిగి ఎ ళ్లి రావాల్సిందే అనుకుంటే అమ్మీ..'' ఇబ్బుడొద్దులే.. ఇబ్బుడొద్దులే.. మల్లెబ్బుడైన ఎళ్దువుగాని..'' అంటా ఉండాది. దినాలు ఎళ్లిపోతానే ఉండాయి. నా బాధ ఎవరికి జెప్పుకోవాలో అర్తంగాక ఒగటేమేనా ఏడ్సబట్తి.

ఏడ్సి ఏడ్సి ముక్కులు బిగుసుకుపాయా. సివరికి ధేర్నం జేసుకొని ఏధైదే అద్దైందిపారా అనుకుంటి. నేరుగా లేసి మిద్దె దిగి అమ్మీ దగ్గరికెల్తి.

అమ్మీ ఇంట్లోబనులతో అలిసిపోయి నట్టుండాది. 'దరగా' పటాలకు పక్కనే బొంతబర్సుకొని పడుకొని ఉండాది. ఎ ళ్లి అమ్మి పక్కలో కూలబడ్తి. అమ్మీని వాటేసుకుంటి. నేను జెప్పాలనుకున్నది జెబ్దామనుకుంటాంటే ఏడుపు గొంతుకు అడ్డమొస్తా ఉండాది. ఏడుస్తాండాను గానీ మాటలు రావడంలా.

అమ్మీ అది గమనించి నన్ను ఓదార్సే పెయత్నం జేస్తా రెండుకండ్ల నీండ్లను తుడుస్తా ఉండాది. శానా జేపు తరవాత నాకు గొంతు తెరుపిచ్చింది.

''నన్ను అమ్మమ్మోళ్ల ఊరికి పంపమంటే పంపించకబోతివి. రేపు జూడు. పొలం కాడికి పోయి పురుగుల మందు తాగి జావకపోతే తూ నాకొడక అను''

అమ్మీ కండ్లల్లో జివ్వున నీళ్లూరినాయి. అమ్మీ ఏడుస్తాండాది. నన్ను గట్టిగా గుండెలకు అత్తుకొని ఏడుస్తాండాది.

''నై బేటే.. నువ్వు సావకూడదురా నేనే....నేనే సచ్చిపోవాల్ల. నిన్ను అమ్మమ్మోళ్ల ఊరికి పంపలేకపోతుండాను జూడూ... అందుకు నేనే సచ్చిపోవాల్లా'' అంటా అమ్మీ ఏడస్తాండాది.

మొక్కుకుంటే మంచి జరుగుతుందంటా.మొక్కులు తీరతాయంటా. మొక్కుబడి ఉండేటోళ్లు దస్తగిరి పండుగకు మేళాలతో వచ్చి ఆ యాపచెట్టుకు పూలహారం కట్టి, జెండాలు కట్టేవారు. శుక్కురారం, శుక్కురారం చెట్టుకింద శానామంది సద్దింపులిచ్చేటోళ్లు. అట్టా ఇచ్చినప్పుడు పిల్లలమందరం పిలపిలమంటా చుట్టుకొని చెక్కెరా, బెల్లం పెట్టించుకొని తినేవాళ్లం. బలే తీయంగా ఉండేది. ఉత్తప్పుడు ఆ జెండామాను కింద అరుగుపై కూచోని దెబ్బలకు రాణి- బొమ్మ ఆడుకునేటోళ్లం. అదీగాదంటే బారాకట్ట.. అదీ గాదంటే అరుగుకింద నేలమీద గోలీలాట.

మళ్లా అంది-'' అమ్మమ్మోళ్లు పేదోళ్లు... వాళ్లకే తిండికి లేక పచ్చులు ఛస్తాండారు. ఇబ్బుడు నీవు బోయి వోళ్ల పానాలమీద బడితే వోళ్లు నీకెక్కడ్నుంచి తీసుకొచ్చి బెడతారు జెప్పు? నీవు జేసే అల్లరికి పనీపాట ఇడిసిపెట్టి కాపల ఉండల్లంటే ఐతాదా. నానీమా వోళ్లు పద్దనబోయి సాయింతరం గానీ ఇంటికి రారు. వోళ్లు శనిక్కాయలు వల్చడానికి పోతుండారు. నాతోపాటి పుట్టిన ఆడపిల్లోల్లు ఇంకా ఇద్దరుండి సచ్చినారు గదా ఆ యింట్లో. మా నాయన మేము సిన్నప్పుడే పీకలదాక తాగి సచ్చిపోతే ముసల్ది-నానీమా ఒక్కతే రెక్కలు ముక్కలు చేసుకొని కట్టపడతాండాది. నిన్ను వాళ్లు జూసుకోలేర్రా. అక్కడ పరిస్తితి దెల్సి గూడా నిన్నక్కడికి పంపీ వోళ్లను బాధపెట్టలేను.'' అని-

'' అరె మేరె మాలిక్! నాకు బుట్టిల్లు బాగుంటే నా బిడ్డలకీ గతి పట్టేది కాదుగదా'' అని గుండెలు బాదుకోబట్టె. నాగేమర్తం గాలా. కాసెబ్బుడికీ మళ్లీ అమ్మీ మాట్లాడబట్టే.

''పోనీ ఇక్కడ్నుంచేదైనా యిచ్చి పంపిద్దామంటే యిక్కడ నీకు దెలీకుండా ఏముండాది జెప్పు? ఇక్కడ కూడా ఏమీ బర్కత్ లేకపాయ- ఏమి లేకపోయినా నీ దాదీమా (నానమ్మ) నా మీద లేనిబోని అభాండాలన్నీ ఏస్తావుండాది. ఇక్కడ్నుంచి ఏవేవో దీసుకెళ్లి నీ నానీమా వోళ్లకు యిస్తుండానని మీ నాయనతో అంటాండాది.

అయినా ఏముండాదనిరా ఆపేద్దానికాడ. ఎబ్బుడూ నానీమా.... నానీమా అంటా ఉండావు. ఎళ్లి ఉప్పూకారం తినిరావాలి నాయాలా.. అంతే గదా?'' ఏడస్తాండాది.

ఆ నీండ్లు ఇబ్బుడిబ్బుడే ఆగేటట్టు లేవు. తుడసడానికి పెయత్నిస్తావుంటే నా జేతులు తడిసి ముద్దయిబోతాండాయి. నాక్కూడా ఏడుపొచ్చింది. ఏడచ్చా ఏడచ్చా మనసులో గట్టిగా ఒకటి అనుకుండాను-

''యాల్లా.. మా అమ్మమ్మ వోళ్లు బీదోళ్లనే గదా అమ్మీ నన్నక్కడికి పంపనంటాండాది. మా అమ్మమ్మ వోళ్లకు దండిగా లెక్క ఇవ్వు సోమి. అల్లాగే మా నాయనోళ్లకుగ్గూడా దండిగా యివ్వు దండ్రీ! అట్ట జేస్తే పెతి సెలవలకి నేను మా నానీమా వాళ్ల ఊరికి వెళ్లొచ్చు దేవుడా..''

దువా కోసం తెరిసిన నా అరచేతుల్లో మా నానీమా వాళ్ల ఊరూ ఆ ఊరిలోని దస్తగిరి చెట్టూ కనిపిచ్చా ఉంది.
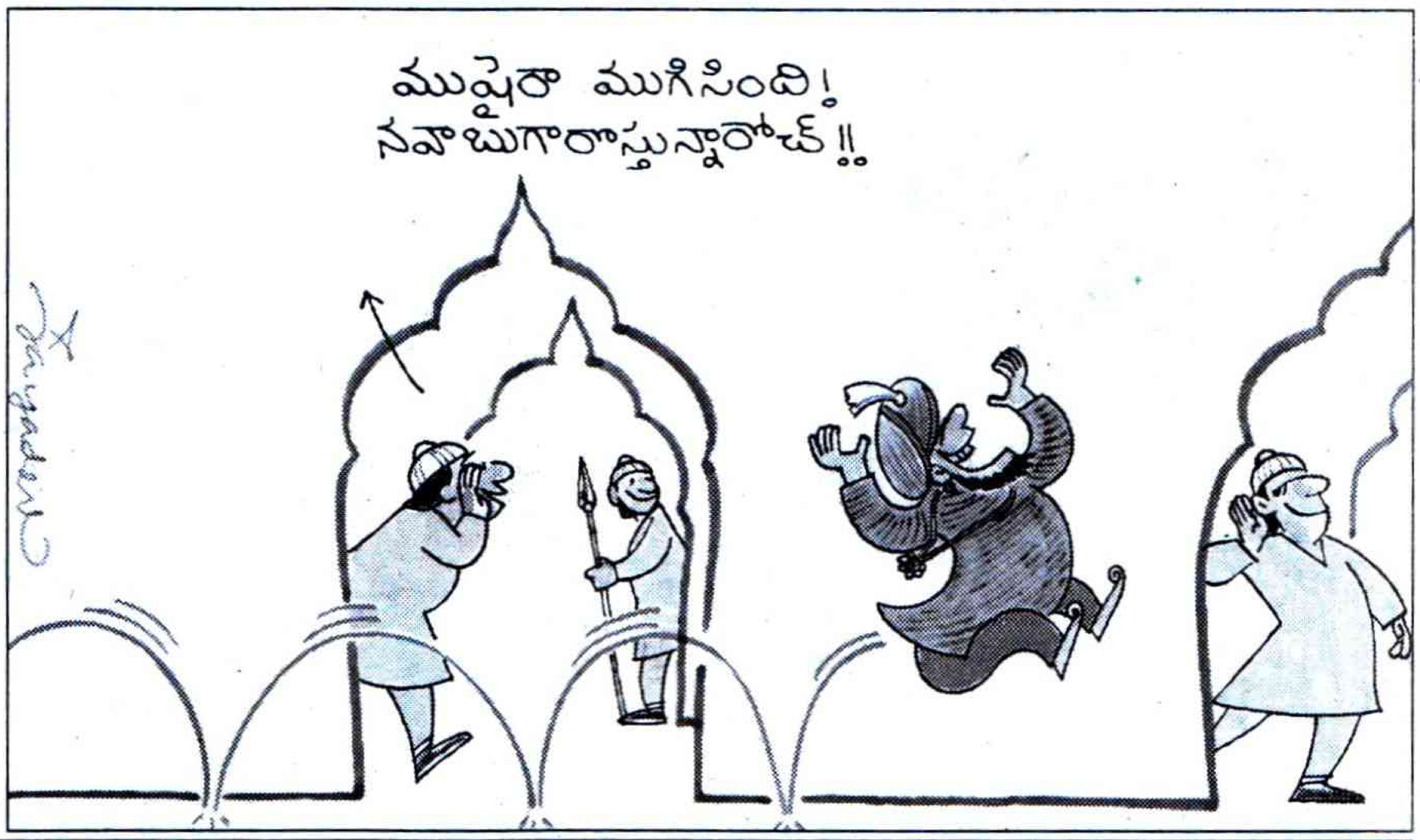
నా మొక్కును పదిలంగా ఆ చెట్టుకు కట్టుకున్నాను. ■